

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 129/2010-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a sudcov Marianny Mochnáčovej a Milana Ľalíka prerokoval prijaté sťažnosti JUDr. P. P., B., zastúpeného advokátkou JUDr. J. H., B., ktorými namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 47 ods. 3 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Toš 2/2007 z 9. septembra 2008 a sp. zn. 1 TdoVš 1/2009 zo 17. septembra 2009, postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tošs 2/2007 z 9. septembra 2008 a sp. zn. 1 TdoVš 2/2009 zo 17. septembra 2009, a postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Toš 60/2006 z 21. septembra 2006 a sp. zn. 1 TdoVš 2/2007 z 19. júla 2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. P. P. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení so základným právom na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na verejné a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoVš 1/2009 a jeho uznesením zo 17. septembra 2009 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 TdoVš 1/2009 zo 17. septembra 2009 sa z r u š u j e a vec sa mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Základné právo JUDr. P. P. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení so základným právom na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tošs 2/2007 a jeho uznesením z 9. septembra 2008 p o r u š e n é b o l o .

4. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tošs 2/2007 z 9. septembra 2008 sa z r u š u j e a vec sa mu v r a c i a na ďalšie konanie.

5. JUDr. P. P. p r i z n á v a náhradu trov konania v sume 368,55 € (slovom tristošesťdesiatosem eur a päťdesiatpäť centov), ktorú j e Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý zaplatiť na účet JUDr. J. H., advokátky, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. V prevyšujúcej časti sťažnostiam n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Spojenie vecí a prijatie sťažností

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 7. decembra 2009 doručené dve sťažnosti JUDr. P. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorými namietal porušenie označených základných práv postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v trestnom konaní vedenom proti nemu ako obvinenému (neskôr obžalovanému a odsúdenému) pre trestný čin podplácania podľa § 161 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005.

2. V prvej sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoVš 1/2009 zo 17. septembra 2009 ako dovolacieho súdu v jeho trestnej veci, ktorým najvyšší súd podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol jeho dovolanie. Súčasne v tejto sťažnosti namietal porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 47 ods. 3 a čl. 49 ústavy aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Toš 2/2007 z 9. septembra 2008 ako odvolacieho súdu, ktorým tento zamietol jeho odvolanie proti rozsudku bývalého Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. PK 2 Tš 15/2005 z 30. novembra 2006 (ďalej len „špeciálny súd“ a „rozsudok špeciálneho súdu“). Uvedeným rozsudkom špeciálneho súdu bol sťažovateľ na tam uvedenom skutkovom základe uznaný za vinného z trestného činu podplácania podľa § 161 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov, ktorého výkon bol podmienenčne odložený a bola mu

určená skúšobná doba v trvaní štyroch rokov. Súčasne mu bol uložený trest prepadnutia veci – sumy 30 000 Sk, ktorá bola použitá na spáchanie trestného činu.

3. V druhej sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoVš 2/2009 zo 17. septembra 2009 ako dovolacieho súdu, ktorým najvyšší súd podľa § 382 Trestného poriadku per analogiam s poukazom na § 368 ods. 1 Trestného poriadku odmietol jeho dovolanie proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tošs 2/2007 z 9. septembra 2008, ktorým tento zamietol sťažnosť proti uzneseniu špeciálneho súdu z 30. novembra 2006, ktorým bola sťažovateľovi uložená poriadková pokuta 40 000 Sk. Súčasne v tejto sťažnosti namietal porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 47 ods. 3 a čl. 49 ústavy aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tošs 2/2007 z 9. septembra 2008 ako sťažnostného súdu. Naostatok sťažnosťou namietal aj konanie a rozhodovanie najvyššieho súdu ako sťažnostného, resp. dovolacieho súdu v súvislosti so skôr uloženou poriadkovou pokutou uznesením špeciálneho súdu z 5. septembra 2006. Išlo o uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Toš 60/2006 z 21. septembra 2006 a sp. zn. 1 TdoVš 2/2007 z 19. júla 2007.

4. Uznesením ústavného súdu z 31. marca 2010 boli uvedené veci prijaté na ďalšie konanie a spojené na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. I. ÚS 129/2010.

II.

Podstatné sťažnostné námietky

5. Z obsahu sťažností vyplynulo, že sťažovateľ bol advokátom, ktorý v rámci obhajoby svojho obvineného klienta podľa záverov právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov požiadal kolegyňu advokátku ako obhajkyňu spoluobvineného, aby ovplyvnila svojho klienta tak, aby tento zmenil svoju výpoveď na prospech klienta sťažovateľa. Za to jej sľúbil úplatok, čo prvotne odmietla, avšak neskôr, potom, ako bola ustanovená za agenta

v zmysle § 88b ods. 1 Trestného poriadku (účinného do 31. decembra 2005) a spoluobvinený zmenil svoju výpoveď, boli peniaze odovzdané s tým, že časť mala byť určená pre ňu a časť pre spoluobvineného.

6. Konaniu a rozhodovaniu najvyššieho súdu v merite jeho trestnej veci – teda v konaní o odvolaní proti odsudzujúcemu rozsudku špeciálneho súdu a v konaní o dovolaní proti zamietavému uzneseniu odvolacieho súdu sťažovateľ vytýka, že najvyšší súd ako súd odvolací i dovolací

(i) absolútne nezohľadnil dôkazné vady v trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi, keď založil svoje rozhodnutie

na procesne nepoužiteľných dôkazoch (kolegyňa advokátka – agent provokatér),
na nepreskúmateľnom odôvodnení,

(ii) svojvoľne akceptoval kvalifikáciu skutku ako trestný čin podplácania, hoci judikatúra podobné konanie kvalifikuje ako návod na trestný čin krivej výpovede (Výber rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 3/1981),

(iii) v dôsledku toho rozhodoval nepríslušný súd (špeciálny, namiesto okresného súdu),

(iv) ktorý nemal atribút nezávislého a nestranného súdu, lebo sudcov „vyberala“ výkonná zložka štátnej moci (previerky NBÚ u sudcov), pričom vzniesol aj námietku, že v odvolacom senáte rozhodoval sudca, ktorý mal byť vylúčený,

(v) a neprípustne kriminalizoval konanie sťažovateľa, keď ho urobil zodpovedným (vinným) zo spáchania trestného činu, ktorého znaky v jeho konaní neboli naplnené.

7. Vo vzťahu ku konaniu a rozhodovaniu najvyššieho súdu ako sťažnostnému súdu a dovolaciemu súdu v súvislosti s preskúmaním uznesenia špeciálneho súdu o uložení poriadkovej pokuty okrem už uvedeného sťažovateľ namieta, že odmietnutím dovolania ako neprípustného došlo k zásahu do jeho označených práv. Sťažovateľ je na rozdiel od najvyššieho súdu názoru, že aj proti uzneseniu odvolacieho súdu o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty je dovolanie prípustné, a to vychádzajúc z obsahu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Sťažovateľ v petite sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv, napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu zrušil, vrátil mu vec na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a vedľajších účastníkov konania

9. Na základe výzvy ústavného súdu sa k prijatým sťažnostiam vyjadril najvyšší súd listom zo 7. mája 2010 tak, že *„z obsahu rozhodnutí najvyššieho súdu jasne vyplýva jeho postoj k danej problematike, ako aj dôvody každého z rozhodnutí. Najvyšší súd v tomto smere v súčasnosti nezisťuje dôvod na zmenu svojich pôvodných stanovísk.“*. Zároveň oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a pripojil vyžiadané súdne spisy.

10. Zástupkyňa sťažovateľa na výzvu ústavného súdu listom z 3. mája 2010 oznámila, že súhlasí s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania.

11. Keďže účastníci konania oznámili, že netrvajú na ústnom pojednávaní, a ústavný súd dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, boli splnené podmienky na upustenie od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a sťažnosti boli prejednané a rozhodnuté na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu. Po posúdení sťažností a ich príloh, uznesení najvyššieho súdu, obsahu vyžiadaných súdnych spisov a vyjadrenia k sťažnosti, dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je v časti dôvodná.

IV.

Východiská rozhodnutia ústavného súdu

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

13. Vo všeobecnosti platí, že ústavný súd je zdržanlivý, pokiaľ ide o zásahy do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V trestných veciach to zvyrazňujú čl. 50 ods. 1

v spojení s čl. 142 ods. 1 ústavy tým, že stanovujú všeobecné súdy ako jediné oprávnené rozhodovať o vine a treste za trestné činy. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov, či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie (a súvisiacich práv) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

14. V konaní o sťažnostiach sťažovateľa bolo takto primárnou úlohou ústavného súdu posúdiť, či interpretácia a aplikácia Trestného poriadku, prípadne Trestného zákona bola zlučiteľná s ústavou a dohovorom, teda či napadnutými rozhodnutiami najvyššieho súdu nedošlo k zásahu do označených práv sťažovateľa.

V.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu (sp. zn. 2 Toš 2/2007 z 9. septembra 2008) a dovolacieho súdu (sp. zn. 1 TdoVš 1/2009 zo 17. septembra 2009)

15. V rámci vymedzeného rozsahu ústavno-súdneho prieskumu sa ústavný súd najskôr zaoberal tými rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré mali priamy vzťah k trestnej zodpovednosti sťažovateľa. Definitívnym rozhodnutím, ktorým bolo trestné stíhanie sťažovateľa v rovine všeobecného súdnictva skončené, bolo uznesenie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu sp. zn. 1 TdoVš 1/2009 zo 17. septembra 2009 (ďalej pre účely tejto časti nálezu len „uznesenie dovolacieho súdu“). Sťažovateľ v dovolaní podanom proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Toš 2/2007 z 9. septembra 2008 (ďalej pre účely tohto bodu nálezu len „uznesenie odvolacieho súdu“) ako dôvody dovolania uplatnil:

- hlavné pojednávanie na špeciálnom súde 30. novembra 2006 bolo konané v jeho neprítomnosti, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky [§ 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku],
- vo veci konal a rozhodol sudca, ktorý mal byť vylúčený z úkonov trestného konania, čím sťažovateľ mal na mysli najmä JUDr. J. M., ktorý sám svoju zaujatosť namietal a napriek tomu príslušným senátom nebol vylúčený z rozhodovania [§ 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku],
- rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, čím sťažovateľ namietal zákonnosť použitia dôkazu získaného agentom, v pozícii ktorého pôsobila advokátka ako obhajkyňa spoluobvineného v trestnej veci, kde sťažovateľ vykonával obhajobu svojho klienta [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku],
- rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku].

16. V podaní nazvanom „Doplnenie dovolania“ z 30. júna 2009, ktoré bolo doručené do podateľne najvyššieho súdu 3. júla 2009, sťažovateľ k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol, že skutok, za ktorý bol odsúdený, mal byť posúdený ako návod na trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku podľa § 175 ods. 1 písm. b) Trestného zákona (za predpokladu naplnenia všetkých znakov jeho skutkovej podstaty), a nie ako trestný čin podplácania podľa § 161 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona. V tomto smere odkázal na závery odbornej literatúry a judikatúry a taktiež uviedol, že podľa jeho názoru v dôsledku nesprávnej právnej kvalifikácie skutku vo veci rozhodoval nepríslušný súd, čím je daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

17. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia dovolacieho súdu po uvedení výroku rozsudku špeciálneho súdu, uznesenia odvolacieho súdu a dôvodov dovolania na jeho vlastné odôvodnenie uviedol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zložení päťčlenného senátu, na podklade podaného dovolania preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj jemu predchádzajúce konanie a to v tom smere, ako to vyplýva z dôvodov dovolania, ktorými je viazaný a zistil, že dovolanie nie je dôvodné. K jednotlivým dovolacím dôvodom uvádza:

Podľa § 371 ods. 1 Tr. por. dovolanie možno podať, ak

- d) hlavné pojednávanie alebo, verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky,*
- e) vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania,*
- g) rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom,*
- i) rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.*

Čo sa týka konania hlavného pojednávania dňa 30. novembra 2006 v neprítomnosti obvineného, tak všetky procesné podmienky na jeho vykonanie boli zachované. Na termín

hlavného pojednávania bol obvinený JUDr. P. P. riadne predvolaný. Potvrdenie o práceneschopnosti zo dňa 6. novembra 2006 bolo podkladom na ospravedlnenie jeho neprítomnosti na hlavnom pojednávaní dňa 7. novembra 2006. Svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní dňa 30. novembra 2006 obvinený riadne neospravedlnil, žiadne potvrdenie o trvaní jeho práceneschopnosti nepredložil a jeho písomné podania súdu v tomto smere obsahujú iba ironické invektívy voči viacerým sudcom prvostupňového, ako aj odvolacieho súdu. Závery Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou ohľadne práceneschopnosti obvineného a postupu ošetrojúceho lekára sú bezpredmetné, pretože súd ich mal k dispozícii až po termíne konania hlavného pojednávania a bolo povinnosťou obvineného riadne a včas ospravedlniť svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní a zároveň požiadať o odročenie termínu, ak sa chcel pojednávania osobne zúčastniť. Žiadne písomné podanie v tomto smere voči súdu však obvinený neurobil.

Keďže obvinený krátko pred termínom konania hlavného pojednávania vypovedal plnú moc svojej obhajkyňi JUDr. K. D., bolo na ňom, aby si zvolil iného obhajcu, najmä v procesnej situácii, keď sa nejedná o prípad nutnej obhajoby. V tejto súvislosti je treba podotknúť, že na podanie dovolania a zastupovanie v konaní o dovolaní obvinený opätovne splnomocnil obhajkyňu JUDr. K. D. Vypovedanie plnej moci v konaní pred prvostupňovým súdom, aj keď je to nesporne právo obvineného, je preto možné hodnotiť ako obštrukciu s cieľom zmariť termín konania hlavného pojednávania. Najvyšší súd ako súd odvolací vo svojom uznesení, ktorým rozhodoval o odvolaní obvineného sa touto otázkou podrobne zaoberal a na odôvodnenie napadnutého uznesenia dovolací súd poukazuje v celom rozsahu.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d) Tr. por. preto v zmysle vyššie uvedeného naplnený nebol.

K otázke, ktorí sudcovia trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu mali, resp. nemali byť vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej trestnej veci je možné uviesť len toľko, že príslušné senáty najvyššieho súdu sa niekoľkokrát zaoberali námietkami zaujatosti či už zo strany obvineného JUDr. P. P., alebo zo strany sudcov, ktorí namietli

svoju zaujatost' vo veci. Rozhodnutia v tomto smere sú právoplatné a je nevyhnutné ich rešpektovať. Na tomto závere nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že obvinený sa s týmito rozhodnutiami a argumentáciou uvedenou v odôvodnení nestotožňuje. Neobstojí ani argument, že predchádzajúci predseda najvyššieho súdu JUDr. M. K. nemohol určiť zloženie senátu, ktorý rozhodoval o opravnom prostriedku proti rozsudku Špeciálneho súdu, lebo sám bol z vykonávania úkonov trestného stíhania v tejto veci vylúčený. Predseda súdu totiž v situácii, keď v zmysle rozvrhu práce bolo potrebné rozhodnúť o zložení senátu, keďže časť sudcov trestnoprávneho kolégia bola vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania v tejto veci pre pomer k obvinenému, konal nie v pozícii sudcu rozhodujúceho vo veci, ale v pozícii orgánu štátnej správy súdov.

Na základe vyššie uvedených skutočností nie je naplnený ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e/ Tr. por.

Čo sa týka postavenia svedkyne JUDr. M. M. ako agenta a prípustnosti dôkazu jej výsluchmi v konaní, tak aj dovolací súd je toho názoru, že tieto dôkazy boli vykonané v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Na tomto závere nemôže nič meniť ani uvádzané rozhodnutie najvyššieho súdu v správnom konaní, z ktorého vyplýva, že postavenie advokáta v trestnom konaní je v rozpore s procesným postavením agenta podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku. Tento záver môže mať totiž význam iba z hľadiska prípadného disciplinárneho postihu príslušného advokáta. Nemôže však mať negatívny dopad na použiteľnosť tohto dôkazu v trestnom konaní, ak všetky príslušné procesné ustanovenia boli dodržané. Aj v tomto smere sa odvolací súd v dôvodoch svojho uznesenia podrobne touto problematikou zaoberal a adekvátnym spôsobom sa s ňou vysporiadal. Dovolací súd aj v tomto prípade v celom rozsahu poukazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. preto nie je naplnený.

Neobstojí ani tvrdenie obvineného, že súdy postupovali v rozpore so zásadou in dubio pro reo a že nezabezpečili do spisu aj dôkazy svedčiace v prospech obvineného. Je na rozhodnutí súdu konajúceho vo veci, aké dôkazy v konaní vykoná a ktoré dôkazy, aj keď sú

procesnou stranou navrhované, nevykoná. Námiety v tomto smere môže procesná strana uplatniť v rámci odvolacieho konania. Skutkové zistenia (v tomto smere aj hodnotenie vykonaného dokazovania) súdov prvého a druhého stupňa sú pre dovolací súd záväzné, a tento nemôže na nich nič meniť. Dovolací súd sa môže iba zaoberať otázkou, či súdmi prvého a druhého stupňa zistený skutkový stav je správne kvalifikovaný podľa príslušných ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, v tomto smere však v prerokováanej veci nie je možné rozhodnutiam súdov nič vytykať.

Na základe uvedených skutočností dovolací senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zistil, že dovolanie obvineného JUDr. P. P. nie je dôvodné a preto ho na neverejnom zasadnutí, podľa § 382 písm. c/ Tr. por., bez preskúmania veci na verejnom zasadnutí, odmietol.“

18. Po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia uznesenia dovolacieho súdu bolo úlohou ústavného súdu posúdiť jeho konformitu s obsahom základných práv, ktorých porušenie sťažovateľ v sťažnosti namietal. Pri tomto skúmaní dospel ústavný súd k záveru, že uznesenie dovolacieho súdu nie je ústavne akceptovateľné z dvoch základných dôvodov, pričom každý z nich je spôsobilý aj samostatne (a o to viac v spojení s ďalším) viesť k záveru o zásahu do niektorého z označených práv sťažovateľa. Tou časťou sťažnosti, kde sťažovateľ uvažoval nad znakmi špeciálneho súdu a nezávislosťou a nestrannosťou jeho sudcov, sa ústavný súd bližšie nezaoberal, pretože všetky relevantné otázky v tomto smere už boli zodpovedané v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/08.

19. Zloženie odvolacieho senátu vo väzbe na uplatnený dovolací dôvod – rozhodovanie vylúčeným sudcom

Kreácia odvolacieho senátu najvyššieho súdu bola limitovaná tým, že bolo potrebné rozhodnúť o viacerých námietkach zaujatosti, ktoré postupne podávali tak sťažovateľ, ako aj jednotliví sudcovia, ktorí vzhľadom na svoje zaradenie v rozvrhu práce rozhodovali v trestných senátoch najvyššieho súdu. Spoločným menovateľom viacerých námietok zaujatosti bola skutočnosť, že tak otec, ako aj matka sťažovateľa pracovne dlhú dobu

pôsobili na najvyššom súde (otec bývalý sudca, matka bývalá zamestnankyňa kancelárie podpredsedu najvyššieho súdu). Sťažovateľ občasne navštevoval svojich rodičov na najvyššom súde a do styku s niektorými sudcami prichádzal aj mimo pracovného času, keďže títo navštevovali rodičov sťažovateľa. Uznesením senátu najvyššieho súdu pod vedením JUDr. M. F. sp. zn. 5 Ndt 18/2004 zo 6. októbra 2004 boli z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa vylúčení sudcovia JUDr. Š. M., JUDr. E. B., JUDr. Š. H., JUDr. M. P., JUDr. H. S., JUDr. P. T., JUDr. P. K., JUDr. M. L. a JUDr. J. M.. Keďže uvedení sudcovia sami oznámili svoju zaujatosť, pretože dlhé roky poznali a spolupracovali s rodičmi sťažovateľa, v dôsledku čoho poznali aj sťažovateľa, senát rozhodujúci o ich vylúčení dospel k záveru, že ide o také okolnosti, v dôsledku ktorých môžu objektívne vzniknúť pochybnosti o ich nezaujatosti, a preto ich z rozhodovania o trestnej veci sťažovateľa vylúčil. Z obdobných dôvodov oznámil svoju zaujatosť aj sudca JUDr. M. K., pričom aj on bol ako sudca vylúčený z vykonávania úkonov v trestnej veci sťažovateľa, a to uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 TošNd 2/2007 z 8. marca 2007. Naopak, sudcovia JUDr. J. K. a JUDr. J. K., ktorých zaujatosť namietal sám sťažovateľ (pre ich pomer k veci, nadštandardné kladné vzťahy s JUDr. D. L., ktorý v súvisiacej správnej veci zastupoval advokátku-agentku), vylúčení z vykonávania úkonov v trestnej veci sťažovateľa neboli (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 TošNd 2/2007 z 8. marca 2007 a uznesenie sp. zn. 3 TošNd 4/2007 z 11. apríla 2007).

20. Z pohľadu ústavného súdu mala pre kreáciu odvolacieho senátu najvyššieho súdu osobitný význam námietka zaujatosti vznesená sudcom JUDr. J. M.. Tento totiž sám namietal svoju zaujatosť z dôvodu, že poznal matku sťažovateľa, keďže bola pracovníčkou kancelárie podpredsedu najvyššieho súdu v čase, keď on túto funkciu zastával, a osobne poznal aj sťažovateľa, ktorý matku v práci občas navštevoval. Osobne poznal aj otca sťažovateľa, ktorý bol sudcom a predsedom senátu najvyššieho súdu. Preto bol sám toho názoru, že jeho vzťah k rodičom sťažovateľa a k nemu samotnému môže zakladať pochybnosť o jeho nezaujatosti, a žiadal, aby bol príslušným senátom vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa.

21. O námietke zaujatosti vznesenej sudcom JUDr. J. M. rozhodol senát najvyššieho súdu uznesením sp. zn. 1 TošNd 2/2007 z 25. apríla 2007 tak, že tento nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestných veciach sťažovateľa vedených pod sp. zn. 2 Toš 2/2007 a 2 Tošs 2/2007. V odôvodnení tohto uznesenia príslušný senát 1 TošNd uviedol, že u JUDr. J. M. nezistil dôvody na jeho vylúčenie, a zároveň uviedol, že *„senát 1 Toš sa preto nestotožňuje s rozhodnutím tohto súdu zo 6. októbra 2004, sp. zn. 5 Ndt 18/2004, ktorým prakticky z tých istých dôvodov vylúčil z vykonávania úkonov trestného konania väčšinu sudcov trestného kolégia“*.

22. Na základe podaného dovolania a uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku bolo potom úlohou najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu posúdiť, či vo veci, konkrétne v odvolacom senáte, nekonal sudca, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Na takéto posúdenie a následné rozhodnutie má výlučnú právomoc najvyšší súd, a v tomto smere ho nemôže ústavný súd zastupovať. Ústavnému súd však ex constitutione prislúcha posúdiť, či najvyšší súd túto právomoc nevykonával ústavne nekonformným spôsobom. Uznesenie dovolacieho súdu bolo v tomto smere odôvodnené tým, že *„príslušné senáty najvyššieho súdu sa niekoľkokrát zaoberali námietkami zaujatosti či už zo strany obvineného alebo zo strany sudcov, ktorí namietli svoju zaujatosť vo veci. Rozhodnutia v tomto smere sú právoplatné a je nevyhnutné ich rešpektovať.“* V podstate teda najvyšší súd uzavrel, že dovolaciemu súdu neprislúcha skúmať otázku (ne)vylúčenia sudcov z vykonávania úkonov trestného konania, ak o tejto rozhodli príslušné senáty konajúceho súdu. Na prvý pohľad sa uvedený záver môže javiť ako zákonný a ústavne konformný. V prípade sťažovateľa však neobstojí z dvoch dôvodov, z ktorých prvý je všeobecne aplikovateľný a druhý vyvolaný konkrétnou situáciou sťažovateľa.

23. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku je postavené na slovnom spojení *„sudca..., ktorý mal byť vylúčený...“*. Takto formulovaná dikcia dôvodu dovolania podľa ústavného súdu neumožňuje dovolaciemu súdu odmietnuť dovolanie pre absenciu tohto dôvodu iba odkazom na iné rozhodnutie(-a) o ne/vylúčení sudcov odvolacieho senátu. Naopak, bolo ústavnou povinnosťou dovolacieho súdu v záujme reálneho naplnenia práv

obvineného podľa čl. 46 ods. 1 spojení s čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru pri takto uplatnenom dôvode dovolania meritórne skúmať, či sudca JUDr. J. M. mal, alebo nemal byť (teda nie či bol, alebo nebol) vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Na tomto závere nič nemení ani jednoinštančnosť konania o vylúčení sudcu, pretože ani v tomto konaní nemožno vylúčiť pochybenie senátu konajúceho o vylúčení sudcu. Vzhľadom na primárnu právomoc všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam a slobodám preto patrí do ústavnej a zákonnej právomoci dovolacieho senátu posúdiť a rozhodnúť o tom, či sudca odvolacieho senátu mal alebo nemal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Tomu nasvedčuje aj dikcia § 388 ods. 2 Trestného poriadku, v zmysle ktorého ak dovolací súd (po zrušení napadnutého rozhodnutia) prikazuje vec na nové prerokovanie a rozhodnutie, môže súčasne nariadiť, aby ju súd rozhodol v inom zložení senátu alebo aby ju rozhodol iný sudca. K tomu môže dôjsť vtedy, ak výsledky konania o dovolaní ukazujú na pochybnosti o nezaujatosti senátu alebo sudcu, a to z hľadiska vyvarovania sa opätovného porušenia zákona (Minárik, Š. a kol.: Trestný poriadok, stručný komentár, Druhé prepracované a doplnené vydanie, IURA EDITION, Bratislava, s. 939).

24. Osobitosť trestnej veci sťažovateľa vyvolaná oprávnenými otázkami nad tým, ktorí sudcovia (nie)sú zaujatí, tiež vyžadovala, aby dovolací senát venoval meritórnu pozornosť uplatnenému dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku. Dva senáty najvyššieho súdu totiž v dvoch uzneseniach (sp. zn. 5 Ndt 18/2004 zo 6. októbra 2004 a sp. zn. 3 TošNd 2/2007 z 8. marca 2007) dospeli k záveru, že vzájomné poznanie sa a pracovné vzťahy sudcov najvyššieho súdu k rodičom sťažovateľa a k nemu samotnému sú dôvodom na ich vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania. Iný senát najvyššieho súdu v ďalšom uznesení (sp. zn. 1 TošNd 2/2007 z 25. apríla 2007) dospel u sudcu vznášajúceho námietku vlastnej zaujatosti z totožných dôvodov (JUDr. J. M.) k opačnému záveru a tohto nevyvlúčil. Rozdielnosť názorov rôznych senátov najvyššieho súdu takto vyžadovala, aby dovolací senát najvyššieho súdu v päťčlennom zložení v záujme reálneho, a nielen iluzórneho naplnenia ústavného práva na sťažovateľa na súdnu ochranu (v spojení s právom na zákonného sudcu) a práva na spravodlivé súdne konanie, vecne posúdil, či sudca JUDr. J. M. mal, alebo nemal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

25. Napadnuté uznesenie dovolacieho súdu je však dôkazom toho, že najvyšší súd tak nekonal. Tým priamo zasiahol do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a do jeho práva na spravodlivé súdne konanie, ktorých implicitnou súčasťou je právo každej osoby uplatňujúcej právo na podanie opravného prostriedku, aby príslušný preskúmovací súd pri rozhodovaní o ňom, reálne a nielen formalisticky posúdil naplnenie jeho explicitne ustanovených zákonných dôvodov. Súčasne tým najvyšší súd porušil aj právo sťažovateľa na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, keďže napriek svojej ústavnej povinnosti a zákonnej právomoci skúmať, či v odvolacom senáte nerozhodoval sudca, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, realizáciu tejto prieskumnej právomoci bez relevantného dôvodu opomenul, čím odoprel dovolaniu podanému sťažovateľom charakter účinného právneho prostriedku nápravy proti uzneseniu odvolacieho súdu.

26. K nesprávnej právnej kvalifikácii zisteného skutku a nepríslušnosti súdu vo väzbe na uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. i) a a) Trestného poriadku

V dovolaní a jeho doplnení doručenom najvyššiemu súdu 3. júla 2009 sťažovateľ ako dovolací dôvod uvádzal nesprávne právne posúdenie zisteného skutku [podplácanie podľa § 161 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona namiesto návodu na trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku podľa § 175 ods. 1 písm. b) Trestného zákona]. Sťažovateľ v tomto smere poukazoval na komentár k Trestnému zákonu a stanovisko najvyššieho súdu uverejnené vo Výbere rozhodnutí a stanovísk najvyššieho súdu SR 3/1981, ktoré obdobné konanie právne kvalifikovali ako návod na trestný čin podľa § 175 ods. 1 písm. b) Trestného zákona. V nadväznosti na uvedené boli podľa sťažovateľa naplnené aj dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, keďže pri takej právnej kvalifikácii by nebol príslušný špeciálny súd.

27. Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia dovolacieho senátu k takto formulovaným dôvodom dovolania uviedol: „Dovolací súd sa môže iba zaoberať otázkou, či súdmi prvého

a druhého stupňa zistený skutkový stav je správne kvalifikovaný podľa príslušných ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, v tomto smere však v prerokovávanej veci nie je možné rozhodnutiam súdov nič vytýkať.“ Takéto odôvodnenie uznesenia dovolacieho senátu však ústavný súd nemôže hodnotiť inak ako arbitrárne a neposkytujúce žiadne odpovede na nastolené právne (a nie skutkové) otázky, ktoré sťažovateľ uplatnil ako dôvody dovolania. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že sťažovateľ najmä v doplnení jeho dovolania nenamietal nesprávnosť skutkových zistení nižších súdov, ale nesprávnosť nimi vykonanej právnej kvalifikácie zisteného skutku. Najvyšší súd nedal žiadnu, nie to ešte presvedčivú odpoveď na to, prečo konanie sťažovateľa napĺňa znaky trestného činu podplácania a nie znaky návodu na trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku, pričom in concreto mal sťažovateľovi vysvetliť, prečo sa na právne posúdenie jeho skutku nepoužije staršia judikatúra najvyššieho súdu, resp. prečo sa od nej bolo na mieste odchýliť. Na súvisiacu dovoláciu námietku preukazujúcu podľa sťažovateľa naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (rozhodol nepríslušný súd) najvyšší súd nedal žiadnu odpoveď.

28. Na zodpovedanie nastolených právnych otázok nemá právomoc ústavný súd, ale výlučne najvyšší súd ako dovolací súd. Jeho odpoveď však musí byť (i) najmä daná, a potom (ii) jednoznačná a presvedčivá. Najvyšší súd ako dovolací súd musí zodpovedať otázku, či skutok, z ktorého bol sťažovateľ uznaný za vinného, bol v skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty trestného činu podplácania, a nie návodu na trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku. Len tak by najvyšší súd naplnil svoje ústavné poslanie nezávislého súdneho orgánu, do ktorého právomoci patrí posúdiť všetky otázky relevantné na uznanie viny a uloženie trestu (čl. 50 ods. 1 ústavy) za konanie, o ktorom len zákon ustanoví, že je trestným činom (čl. 49 ústavy). Ak tak neurobil, porušil napadnutým uznesením dovolacieho senátu základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

29. Sťažovateľ v dovolaní tiež argumentoval nezlučiteľnosťou postavenia advokáta ako obhajcu v trestnom konaní s postavením agenta, pretože tieto činnosti sú v protiklade, ďalej poukazoval na to, že agent vystupoval ako provokatér, teda iniciatívne navádzal na spáchanie trestného činu, s tým, že súdy neprihliadli na dôkazy preukazujúce jeho iniciatívne konanie. Napokon namietal aj spoluprácu agentky–advokátky s políciou ešte pred jej ustanovením za agenta. Dovoláciu argumentáciu v tomto smere uzatvára tým, že dôkazy získané nezákonným ustanovením agenta sú procesne nepoužiteľné a že okrem takto vykonaných dôkazov niet iných dôkazov, ktoré by preukazovali jeho trestnú činnosť.

30. Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia dovolacieho senátu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku uviedol:

„Čo sa týka postavenia svedkyne JUDr. M. M. ako agenta a prípustnosti dôkazu jej výsluchmi v konaní, tak aj dovolací súd je toho názoru, že tieto dôkazy boli vykonané v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Na tomto závere nemôže nič meniť ani uvádzané rozhodnutie najvyššieho súdu v správnom konaní, z ktorého vyplýva, že postavenie advokáta v trestnom konaní je v rozpore s procesným postavením agenta podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku. Tento záver môže mať totiž význam iba z hľadiska prípadného disciplinárneho postihu príslušného advokáta. Nemôže však mať negatívny dopad na použiteľnosť tohto dôkazu v trestnom konaní, ak všetky príslušné procesné ustanovenia boli dodržané. Aj v tomto smere sa odvolací súd v dôvodoch svojho uznesenia podrobne touto problematikou zaoberal a adekvátnym spôsobom sa s ňou vysporiadal. Dovolací súd aj v tomto prípade v celom rozsahu poukazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia.“

Keďže dovolací súd sa stotožnil v tomto smere s odôvodnením uznesenia odvolacieho senátu, ústavný súd sa oboznámil aj s týmto: *„Z obsahu spisu vyplýva, ako na to vecne správne a výstižne poukázal súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku, že k ustanoveniu JUDr. M. za agentku došlo až po tom, čo už jej bol obžalovaným skôr sľubovaný úplatok v súvislostiach podobne rozvedených v napadnutom rozsudku, takže získané poznatky odôvodňovali podozrenie úmyslu obžalovaného spáchať korupčný trestný*

čin. Rovnako je zrejmé, že k odhaleniu a usvedčeniu obžalovaného inými prostriedkami by bolo podstatne sťažené, preto ustanovenie agenta bolo namieste.

Okolnosť, že týmto agentom bola advokátka JUDr. M. M., ktorá podľa zistenia V. disciplinárneho senátu Slovenskej advokátskej komory svojim konaním sa tak dopustila disciplinárneho previnenia, čo potvrdil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky svojim rozsudkom z 15. februára 2007, sp. zn. 3 Sž 36/2006, nemala vplyv na použiteľnosť uvedeného dôkazu v posudzovanej veci.

Zistenia V. disciplinárneho senátu Slovenskej advokátskej komory ako aj senátu správneho kolégia, sa totiž výhradne vzťahovali na otázku zistenia, či je v súlade so zákonom o advokácii, pôsobenie advokáta ako agenta. Najvyšší súd vo svojom už skôr citovanom rozsudku podrobne rozobral dôvody pre naznačenú otázku, avšak súčasne upozornil, že v posudzovanej veci nijako obsahovo nepreskúmaval činnosť JUDr. M. M. ako agentky; v uvedenom konaní išlo výhradne o riešenie otázky, či agent ako inštitút je zlučiteľný s výkonom advokácie.

Najvyšší súd napokon zdôraznil, že neposudzoval zákonnosť použitia agenta ako dôkazu v trestnom konaní (v prejednávanej veci), ale výlučne jeho zlučiteľnosť s postavením advokáta podľa zákona o advokácii. Posudzoval teda vznik osobitných právnych dôsledkov v prípade porušenia zákona o advokácii, pretože plnením úlohy agenta je Trestným zákonom vylúčená iba jeho trestná zodpovednosť, ale nie je vylúčená jeho zodpovednosť za disciplinárne správne delikty podľa zákona o advokácii a advokátskeho poriadku.

Odvolačiaci súd zistil, že JUDr. M. M. bola za agenta ustanovená v súlade s Trestným poriadkom a v súlade s ním aj ako agent postupovala. Pokiaľ svojim súhlasom spolupracovať ako advokátka v postavení agenta porušila svoje povinnosti advokátky neznamená to automaticky, že by uvedený dôkaz bol nezákonný a nepoužiteľný pri rozhodovaní o obžalobe, ktorá na obžalovaného JUDr. P. P. bola podaná.

Nepochybil preto súd prvého stupňa, keď aj tento dôkaz vykonal a prihliadal naň v rámci rozhodovania o vine obžalovaného. “

31. Dovolací senát najvyššieho súdu takto zhodne s dôvodmi odvolacieho senátu najvyššieho súdu posudzoval ustanovenie advokáta za agenta a procesnú použiteľnosť takto získaných dôkazov, na základe interpretácie účinných ustanovení Trestného poriadku

upravujúcich použitie agenta, ktorej interpretácii neprotirečil ani názor správneho senátu najvyššieho súdu, ktorý rozhodoval o opravnom prostriedku JUDr. M. M. proti rozhodnutiu Slovenskej advokátskej komory (ktorým bola menovaná uznaná za vinnú z disciplinárneho previnenia a bolo jej uložené disciplinárne opatrenie – vyčiarknutie zo zoznamu advokátov, v odôvodnení rozsudku sp. zn. 3 SŽ 36/2006 z 15. februára 2007). V citovanom rozhodnutí správneho súdu tento podrobil zlučiteľnosť inštitútu agenta s postavením advokáta podrobne analýze. Táto sa týkala všeobecných princípov advokácie a jej výkonu [nezávislosť advokáta, povinnosť mlčanlivosti, povinnosť chrániť a presadzovať záujmy klienta, viazanosť jeho pokynmi, ústavné právo na obhajobu, riziká vyplývajúce z možnosti „policajnej provokácie“, potenciálne právne možnosti dané ustanoveniami trestného poriadku upravujúcimi agenta, požiadavka na advokátov ako objektívne (navonok) nezávislých a pod.]. Záverom najvyšší súd (jeho správny senát) v citovanom rozsudku uzavrel, že advokát pri výkone advokácie nemôže pôsobiť ako agent. Správny senát v citovanom rozsudku zároveň zvýraznil, že v ňom *„neposudzoval zákonnosť použitia agenta ako dôkazu v trestnom konaní“*.

32. Ústavný súd preto neakceptoval výhrady sťažovateľa, na základe ktorých tento namietal zákonnosť použitia dôkazu získaného agentom, keďže nezistil rozpornosť daného stavu so zákonnou úpravou inštitútu agenta (najmä § 88b Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005). Posúdenie prípadného ne/súladu citovaného zákonného ustanovenia s ústavou je možné postupom podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, o ktoré konanie v danej veci nejde.

33. Nad rámec uvedených záverov o zásahu do označených práv sťažovateľa uznesením dovolacieho súdu (body 19 a 26) považuje ústavný súd za potrebné zvýrazniť, že najvyšší súd sa pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa dopustil vnútornej ťažko obhájiteľnej kontroverzie. Výrokom napadnutého uznesenia najvyšší súd dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí. Uvedené zákonné ustanovenie však umožňuje najvyššiemu súdu odmietnuť dovolanie na neverejnom zasadnutí bez preskúmania veci vtedy, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania. Vztahuje sa teda na prípady, keď najvyšší súd bez preskúmania veci zistí, že dovolanie

neobsahuje žiaden dôvod v zmysle § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Z odôvodnenia uznesenia dovolacieho súdu však vyplýva, že tento zistil, že dovolanie obsahuje dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. d), e), g) a i) Trestného poriadku, a tieto preskúmal, keďže z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva určité stanovisko k sťažovateľom uplatneným dôvodom dovolania. Pre takýto postup a skúmanie danosti uplatnených dôvodov dovolania ich preskúmaním však § 384 ods. 1 Trestného poriadku vyžaduje verejné zasadnutie, na ktorom dovolací súd preskúma zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, so zameraním na dôvody dovolania, ktoré sú uvedené v dovolaní. Na riziká spojené s možným porušením základných práv a slobôd (spojených napr. so zásadou verejnosti, zásadou ústnosti či zásadou denegatio iustitiae) takýmto postupom dovolacieho súdu, upozornil ústavný súd už v skoršom náleze (I. ÚS 402/2008 z 1. apríla 2009). Z uvedeného dôvodu ústavný súd vyslovil aj porušenie práva sťažovateľa na verejné súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

34. Bez zreteľa na už uvedené je potrebné konštatovať, že v trestnej veci sťažovateľa vyvstávajú podstatné otázky nad tým, či všetci členovia dovolacieho senátu boli riadne oboznámení so spisom a podkladmi na rozhodnutie. Zloženie dovolacieho senátu bolo totiž ustálené až 16. septembra 2009 (v dôsledku uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Ndt 16/2009 zo 16. septembra 2009), teda len jeden deň predtým, ako dovolací súd dovolanie na neverejnom zasadnutí odmietol.

35. Vzhľadom na už uvedené dôvody ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd rozhodnutím o dovolaní porušil označené práva sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu), toto zrušil a vrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde) a jeho povinnosťou bude ústavne konformným a presvedčivým spôsobom vysporiadať sa s dovolaním sťažovateľa proti uzneseniu odvolacieho súdu v intenciách uvedených v odôvodnení tohto nálezu.

36. Zrušením uznesenia dovolacieho súdu a vrátením mu veci na ďalšie konanie sa zároveň obnovila jeho právomoc na zistenie danosti dôvodov dovolania a poskytnutie ochrany prípadne porušeným právam sťažovateľa uznesením odvolacieho súdu. Pre nedostatok ústavnej právomoci (čl. 127 ods. 1 ústavy) preto ústavný súd nevyhovел sťažnosti v časti namietajúcej porušenie označených práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu.

VI.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu ako sťažnostného súdu (sp. zn. 1 Toš 60/2006 z 21. septembra 2006) a dovolacieho súdu (sp. zn. 1 TdoVš 2/2007 zo 19. júla 2007)

37. Túto časť sťažnosti ústavný súd v tomto konaní nemohol meritórne prerokovať a rozhodnúť, pretože tomu bránila prekážka právoplatne rozhodnutej veci. Sťažovateľ totiž už v minulosti namietal pred ústavným súdom porušenie označených práv týmito rozhodnutiami najvyššieho súdu, pričom ústavný súd uznesením sp. zn. IV. ÚS 303/07 zo 6. decembra 2007 sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol. V odôvodnení uznesenia ústavný súd v podstatnom uviedol: *«Z pohľadu ústavného súdu treba uviesť, že zásadná otázka, ktorú sťažnosť nastoľuje, je otázka prípustnosti dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o uložení poriadkovej pokuty. Podľa názoru najvyššieho súdu strana v trestnom konaní môže dovolaním napadnúť iba konečné rozhodnutie vo veci samej. Na druhej strane sťažovateľ vykladá ustanovenie § 368 ods. 1 Trestného poriadku o prípustnosti dovolania širšie, lebo podľa jeho názoru sa vzťahuje aj na iné rozhodnutia, než vo veci samej.*

Najvyšší súd (ako dovolací súd) v podstatnej časti odôvodnenia svojho uznesenia sp. zn. 1 TdoVš 2/2007 z 19. júla 2007, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu najvyššieho súdu (ako sťažnostného súdu) sp. zn. 1 Toš 60/2006 z 21. septembra 2006, poukázal okrem iného na to, že: „Trestný poriadok síce nedefinuje pojem vec právoplatne skončená, ale z výkladu ustanovení § 368 až § 392, ktoré upravujú inštitút dovolania je možné vyvodit' záver, že uvedený pojem napĺňajú len rozhodnutia týkajúce sa

merita veci, teda rozhodnutia, ktorými sa končí trestné stíhanie obvineného ako celok. Odporovalo by zámeru Trestného poriadku, ak by mimoriadnym opravným prostriedkom - dovolaním, bolo prípustné napadnúť aj iné rozhodnutia súdov prvého alebo druhého stupňa nie vo veci samej, teda tie, ktoré rozhodujú len o čiastkových otázkach, napr. otázkach vedenia konania, vykonávacieho konania a pod.

Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok má v trestnom procese výnimočné postavenie a bolo by nelogické jeho osobitný štatút narušovať možnosťou napadnúť tiež parciálne rozhodnutia, ktorých zákonnosť a dôvodnosť je posudzovaná v konečnom rozhodovaní o merite veci. Súdne konanie v trestných veciach je v zásade konanie dvojinštančné a zákon dáva iba v mimoriadnych prípadoch, presne stanovených, možnosť domáhať sa nápravy prípadného nezákonného postupu mimoriadnym opravným prostriedkom. Rozhodnutia o uložení poriadkovej pokuty k týmto prípadom neprináležia. Prípustenie možnosti podávať dovolanie aj čo sa týka takýchto rozhodnutí o parciálnych otázkach by prinieslo aj neprimerané predlžovanie rozhodnutia vo veci samej, najmä v komplikovaných veciach s viacerými obvinenými a v prípade väzobných vecí by znemožňovalo plynulé a rýchle vybavovanie prípadov, kde je obmedzená osobná sloboda obvinených.

Ústavný súd konštatuje, že je plným právom najvyššieho súdu, ktorý je oprávnený rozhodovať v trestných veciach v dovolacom konaní, vykladať procesnoprávne otázky súvisiace s dovolacím konaním. Keďže ide o inštitút zavedený zákonom č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2006, je pochopiteľné, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu je dosiaľ stále iba v začiatkoch. Podľa názoru ústavného súdu však závery vyslovené najvyšším súdom v danej veci nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľa odmietnuť, a vysporiadal sa s ďalšími namietanými skutočnosťami, a preto ich ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúce a ústavne konformné. Právne závery najvyššieho súdu v sťažnosťou napadnutom jeho uznesení nemožno označiť za vybočujúce z rámca platnej zákonnej úpravy a ústavný súd zastáva názor, že sú aj dostatočne zdôvodnené.

Ďalej treba poznamenať, že nejde o ojedinelý právny názor jedného zo senátov najvyššieho súdu, lebo aj iné päťčlenné dovolacie senáty najvyššieho súdu dospeli k obdobným záverom (napr. sp. zn. 1 TdoVš 2/2006) a navyše je tento názor (ako to napokon vyplýva z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoVš 2/2007 z 19. júla 2007) v súlade aj s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré bolo prijaté trestnoprávnym kolégiom dňa 8. decembra 2006, pod. č. Tpj 32/06.»

VII.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu ako sťažnostného súdu (sp. zn. 2 Tošs 2/2007 z 9. septembra 2008) a dovolacieho súdu (sp. zn. 1 TdoVš 2/2009 zo 17. septembra 2009)

38. V tejto časti sťažnosti sťažovateľ opätovne, avšak vo vzťahu k iným uzneseniam najvyššieho súdu namieta, že najvyšší súd nemal dovolanie proti uzneseniu sťažnostného súdu o poriadkovej pokute odmietnuť ako neprípustné, ale naopak, mal toto meritórne prerokovať a rozhodnúť o ňom. Keďže však táto právna otázka vo väzbe na možný zásah do základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy už bola predmetom posudzovania ústavného súdu (IV. ÚS 303/07), zmena judikatúry by vyžadovala postup podľa § 6 zákona o ústavnom súde. Na takýto postup však ústavný súd ani v tomto konaní nezistil dôvod, pretože aj prvý senát považuje zdôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu týkajúce sa neprípustnosti dovolania proti uzneseniu sťažnostného súdu o poriadkovej pokute za ústavne akceptovateľné.

39. Uznesenie najvyššieho súdu ako sťažnostného súdu však v tomto smere nemohlo ostať mimo rámca pozornosti ústavného súdu. Pre absenciu prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu o poriadkovej pokute totiž nemôže najvyšší súd ako dovolací súd preskúmať, či v tejto sťažnostnej veci nekonal vylúčený sudca (JUDr. J. M.). Avšak, ak by v ďalšom konaní najvyšší súd ako dovolací súd po zrušení jeho uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie (body 1 a 2 výroku nálezu) v intenciách uvedeného v bode 19 až 26, napr. vyhovel dovolaniu sťažovateľa proti zamietavému meritórnemu uzneseniu najvyššieho súdu

z citovaného dôvodu (rozhodoval sudca, ktorý mal byť vylúčený) a ústavný súd by nezrušil uznesenie najvyššieho súdu ako sťažnostného súdu vo veci poriadkovej pokuty, toto by už de iure napriek jeho neústavnosti a nezákonnosti nebolo žiadnym procesným postupom zrušiteľné. Ústavný súd preto aj toto uznesenie sťažnostného súdu zrušil a vrátil vec najvyššiemu súdu ako sťažnostnému súdu na ďalšie konanie (bod 4 výroku nálezu), pretože nastolené otázky o nevyhlásení jedného z členov sťažnostného senátu a o vylúčení iných sudcov, resp. žiaden vecný prieskum týchto otázok zo strany dovolacieho súdu, potencionálne indikujú záver o porušení práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 3 výroku nálezu).

VIII.

Trovy konania

40. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa (5. výrok nálezu). S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 368,55 €, a to za 3 úkony právnej pomoci po 115,90 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, prvá sťažnosť, druhá sťažnosť, 3 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 6,95 €, ktoré zaviazal najvyšší súd zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

41. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca spravodajca pripája k odôvodneniu nálezu doplňujúce stanovisko.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2011